

УДК 342.95

МУНІЦИПАЛЬНІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ У СФЕРІ ПРИВАТИЗАЦІЇ ЗЕМЛІ: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ

Микола ПОТІП,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпровського гуманітарного університету

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена аналізу вітчизняних нормативно-правових актів, які визначають види адміністративних послуг у сфері приватизації та порядок їх надання органами місцевого самоврядування та їх виконавчими органами. Розглянуто наукові підходи до понять «адміністративні послуги» та «муніципальні послуги», визначено їх особливості та ключові концепції поняття «муніципальні адміністративні послуги». Розглянуто види адміністративних муніципальних послуг у сфері приватизації землі. Виокремлено особливості муніципальних адміністративних послуг у сфері приватизації, сформульоване їх авторське поняття та запропоновані шляхи його нормативного закріплення.

Ключові слова: адміністративні послуги, органи місцевого самоврядування, муніципальні послуги, приватизація, земельна ділянка, центр надання адміністративних послуг.

MUNICIPAL ADMINISTRATIVE SERVICES IN THE FIELD OF PRIVATIZATION OF THE LAND: CONCEPTS AND TYPES

Mykola POTIP,
Candidate of Law Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Civil Law Disciplines
of Dnipro Humanitarian University

SUMMARY

The article is devoted to the analysis of domestic normative legal acts, which determine the types of administrative services in the field of privatization and the procedure for their delivery by local self-government bodies and their executive bodies. The scientific approaches to the concepts of “administrative services” and “municipal services” are considered, their features and key concepts of “municipal administrative services” are defined. The types of administrative municipal services in the sphere of privatization of land are considered. The features of municipal administrative services in the sphere of privatization are singled out, their author’s concept is formulated and the ways of its normative consolidation are proposed.

Key words: administrative services, local self-government bodies, municipal services, privatization, land, administrative services center.

Постановка проблеми. Приватизаційні процеси охопили Україну з моменту проголошення її незалежності. Відбувалася приватизація житла, земельних ділянок, підприємств, їх майна, об’єктів інфраструктури. Приватизаційний процес проходив з різним ступенем інтенсивності, а його результати суспільством і досі сприймаються суперечливо.

Починаючи з 1992 року по 2018 рік в Україні було приватизовано більше 133 тисяч об’єктів: 29 859 об’єктів державної форми власності та 103 364 – об’єкти комунальної власності [13]. Водночас непослідовна та непрозора приватизаційна державна політика створила підґрунтя для формування негативного суспільного ставлення до приватизації. Це призвело до прийняття у 2018 році Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна», що сприяв пожевуженню цієї сфери суспільних відносин, про що свідчать статистичні показники. Так, Фонд Державного майна України (ФДМУ) звітував, що протягом 2018 року державну форму власності змінили 249 об’єктів приватизації. У січні–липні 2018 року відповідно до норм Закону України від 04 березня 1992 року N 2163-ХІІ «Про приватизацію державного майна» державну форму власності змінили 58 об’єктів приватизації груп А, Д, Е та Ж. У серпні–грудні 2018 року відповідно до норм нового Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» державну форму власності змінив 191 об’єкт

малої приватизації [13]. Тільки у січні–березні 2019 року змінили форму власності 126 об’єктів [4]. Загалом, на 2019 рік заплановано здійснити приватизацію 21 об’єкта великої приватизації державної власності [35] та 792 об’єктів малої приватизації [27].

Актуальність теми дослідження. Якщо новий Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна» оновив процедури надання адміністративних послуг у сфері малої та великої приватизації, то законодавство, що регулює відносини приватизації житла та землі, через їх надмірну бюрократизацію, на наш погляд, потребує оновлення положень щодо надання адміністративних послуг у цій сфері. Як свідчить проведений аналіз адміністративних послуг, що надаються органами місцевого самоврядування та їх виконавчими органами у сфері приватизації, були виявлені недоліки унормування надання таких послуг. Про цей факт свідчать різні їх кількості та повнота залежно від надавача, що відноситься до того чи іншого органу місцевого самоврядування. Якщо адміністративні послуги, що надаються органами державної влади у сфері приватизації, мають чітке нормативно-правове регулювання, то муніципальні адміністративні послуги у сфері приватизації є фрагментарними, процедури їх надання різняться, органи, що надають однакові послуги, мають відмінності у своєму правовому статусі, що свідчить про необхідність унормування цього процесу.

Стан дослідження. Ознаки, поняття, особливості та види адміністративних та муніципальних послуг досліджували такі вчені, як: В.Б. Авер'янов, К.К. Афанасьєв, І.І. Бригілевич, В.П. Тимошук, С.І. Ванько, Б.М. Гук, О.В. Гуленкова, Е.Ф. Демський, І.В. Дробуш, В.А. Загайний, І.Б. Коліушко, І.О. Котюк, О.В. Курінний, О.А. Малікіна, Д.В. Приймаченко, В. О. Стоян, Д. В. Сухінін, О.К. Туркова, В.С. Фуртатов та інші. Однак цими та іншими науковцями не розглядалося поняття муніципальної адміністративної послуги у сфері приватизації, не досліджувались правові засади їх надання та види. З огляду на динаміку правового регулювання відносин у сфері приватизації в Україні, на наш погляд, це питання потребує наукового дослідження.

Метою та завданнями статті є з'ясування змісту поняття «муніципальні адміністративні послуги у сфері приватизації» та їх видів, висвітлення правових засад їх отримання, з'ясування недоліків практики їх надання та вироблення пропозицій щодо їх усунення.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 121 Земельного кодексу України громадяни України мають право на безоплатну передачу їм земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у визначених цим кодексом таких розмірах: а) для ведення фермерського господарства – в розмірі земельної частки (паю), визначеної для членів сільськогосподарських підприємств, розташованих на території сільської, селищної, міської ради, де знаходиться фермерське господарство. Якщо на території сільської, селищної, міської ради розташовано декілька сільськогосподарських підприємств, розмір земельної частки (паю) визначається як середній по цих підприємствах. У разі відсутності сільськогосподарських підприємств на території відповідної ради розмір земельної частки (паю) визначається як середній по району; б) для ведення особистого селянського господарства – не більше 2,0 гектара; в) для ведення садівництва – не більше 0,12 гектара; г) для будівництва й обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) у селі – не більше 0,25 гектара, в селищах – не більше 0,15 гектара, в містах – не більше 0,10 гектара; г) для індивідуального дачного будівництва – не більше 0,10 гектара; д) для будівництва індивідуальних гаражів – не більше 0,01 гектара. Розмір земельних ділянок, що передаються безоплатно громадянину для ведення особистого селянського господарства, може бути збільшено у разі отримання в натурі (на місцевості) земельної частки (паю). Розмір земельної ділянки, що передається безоплатно громадянину у власність у зв'язку з набуттям ним права власності на житловий будинок, не може бути меншим, ніж максимальний розмір земельної ділянки відповідного цільового призначення, встановлений частиною першою цієї статті (крім випадків, якщо розмір земельної ділянки, на якій розташований будинок, є меншим) [15]. Потенційно кожен українець протягом життя може безкоштовно приватизувати 6 земельних ділянок площею до 6,4 га. Однак у системі Державного земельного кадастру відсутній уніфікований облік підстав отримання земельної ділянки за кожним власником, а також відсутні відомості про 3 млн сформованих земельних ділянок. Безкоштовна приватизація земельної ділянки означає, що не потрібно платити її вартість, але не означає безкоштовність процедури її оформлення [6].

Ускладнює процес приватизації землі наявний мораторій на купівлю-продаж землі сільськогосподарського призначення. Так, загалом, під мораторій на купівлю-продаж землі сільськогосподарського призначення підпадає приблизно 41 млн га, що становить 96% усіх земель сільськогосподарського призначення в Україні. Тільки 1,7 млн га

не підпадають під дію мораторію. Це землі в приватній власності для ведення особистого сільського господарства (крім «паїв»), для ведення підсобного сільського господарства, для індивідуального садівництва, які перебувають у вільному обігу [14]. Безкоштовна приватизація земельної ділянки включає в себе певний перелік процедур, кінцевим етапом яких є державна реєстрація права власності на земельну ділянку в Державному реєстрі прав на нерухоме майно та обтяжень [6]. Реєстрацію права власності можна провести в будь-якому центрі надання адміністративних послуг (ЦНАП) [24].

ЦНАП утворюються при Київській та Севастопольській міських держадміністраціях; райдержадміністраціях; районних у м. Києві та Севастополі держадміністраціях; виконавчому органі міської ради міста обласного, республіканського Автономної Республіки Крим значення, а також при виконавчому органі міської міста районного значення, селищної, сільської ради у разі прийняття відповідною радою такого рішення [29].

У сфері приватизації ЦНАП, що утворюються при різних держадміністраціях та виконавчих органах рад, надають різні за обсягом та видами адміністративні послуги у сфері приватизації земельних ділянок. Так, наприклад, ЦНАП м. Дніпра надає таку адміністративну послугу, як приватизація громадянином (громадянами) земельної ділянки, яка перебуває у його (їх) користуванні, що здійснюється Дніпровською міською радою, яка приймає рішення про передачу у власність земельної ділянки або вмотивовану відмову в наданні адміністративної послуги [23]. ЦНАП м. Харкова у сфері приватизації землі надає таку адміністративну послугу, як видача довідки про наявність та розмір земельної частки (паю), довідки про наявність у Державному земельному кадастрі відомостей про одержання у власність земельної ділянки у межах норм безоплатної приватизації за певним видом її цільового призначення (використання). Суб'єктом надання цієї адміністративної послуги є відділ у м. Харкові Головного управління Держгеокадастру у Харківській області [33]. Перелік адміністративних послуг, які надаються через ЦНАП Славутицької міської ради, затверджений рішенням виконавчого комітету Славутицької міської ради від 21.03.2018 № 225, яке передбачає такі адміністративні послуги у сфері приватизації землі, як: видача довідки про наявність та розмір земельної частки (паю), довідки про наявність у Державному земельному кадастрі відомостей про одержання у власність земельної ділянки у межах норм безоплатної приватизації за певним видом її цільового призначення (використання), що надається Відділом містобудування, архітектури та просторового розвитку управління інфраструктури та капітального будівництва; надання дозволу на розробку документації із землеустрою для безоплатної приватизації; затвердження документації із землеустрою для безоплатної приватизації здійснюється Службою містобудівного кадастру, земельних ресурсів та відносин управління інфраструктури та капітального будівництва [24]. У сфері приватизації землі виконавчі органи Миколаївської міської ради, а саме Відділ Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області, проводять надання довідки про наявність та розмір земельної частки (паю), надання довідки про наявність у державному земельному кадастрі відомостей про одержання у власність земельної ділянки у межах норм безоплатної приватизації за певним видом її цільового призначення (використання) [19]. ЦНАП Житомирської міської ради у сфері приватизації землі надає такі адміністративні послуги, як: видача довідки про наявність у державному земельному кадастрі відомостей про одержання у власність земельної ділянки у межах норм безоплатної

приватизації за певним видом її цільового призначення (використання), що здійснюється Миськрайонним управлінням у Житомирському районі та м. Житомирі Головного управління Держгеокадастру у Житомирській області [12]. З наведеного видається відсутність стандартного підходу як до висвітлення інформації про адміністративні послуги у сфері приватизації, що надаються органами місцевого самоврядування, так і до інформаційних та технічних карток цих послуг, так і до видів адміністративних послуг, що надаються органами місцевого самоврядування та їх виконавчими органами у сфері приватизації землі.

З огляду на однакову нормативно-правову базу проведення приватизації земельних ділянок, що представлена Земельним кодексом України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III, наведені приклади можуть розцінюватись споживачами цих послуг як штучне ускладнення процесу їх отримання, що є проявом корупції. У зв'язку із такими обставинами безкоштовна приватизація земельної ділянки в Україні складно реалізується на практиці. Кількість вільних земель скоротилася і розпорядники земель не зацікавлені передавати їх без вигоди для себе або свого регіону. Чим більш економічно розвинений регіон, тим складніше отримати земельну ділянку в рамках безкоштовної приватизації [6]. Таким чином, сама можливість отримання адміністративної послуги у сфері приватизації землі піддається сумніву, оскільки її надання має бути автоматичним за наявності передбачених законодавством обставин, а не залежати від волі посадовців та недоліків процедури.

Відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги» адміністративна послуга – це результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону [26]. Відповідно до Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади належність послуг до адміністративних визначається за такими критеріями: 1) повноваження адміністративного органу щодо надання певного виду послуг визначається законом; 2) послуги надаються адміністративними органами шляхом реалізації владних повноважень; 3) послуги надаються за зверненням фізичних та юридичних осіб; 4) результатом розгляду звернення є адміністративний акт, що має індивідуальний характер (паспорт, свідоцтво, ліцензія, дозвіл тощо); 5) надання послуг пов'язане із забезпеченням створення умов для реалізації фізичними та юридичними особами прав, свобод і законних інтересів [16].

Із переліченими ознаками в більшості погоджуються і науковці, проте вони визначають ще такі ознаки адміністративної послуги: 1) надання адміністративних послуг здійснюється за рахунок коштів державного чи місцевого бюджетів; 2) компетенція органів владних повноважень щодо надання певного виду послуг визначається законодавством і відповідно до затверджених стандартів; 3) право на отримання особою конкретної адміністративної послуги та відповідне повноваження адміністративного органу має визначатися лише чинним законом; 4) адміністративна послуга, надана особі, має бути включена до Реєстру державних, у тому числі адміністративних, послуг, а платна послуга – до Переліку платних послуг; 5) контрольна діяльність (перевірки, ревізії, інспектування тощо) та інша дозвільно-розпорядча діяльність адміністративного органу не є адміністративними послугами [9, с. 80; 18, с. 58; 7, с. 118; 32; 25, с. 8–9]. По-різному компілюючи зазначені ознаки, науковці створюють авторські поняття адміністративної послуги [7, с. 119; 5, с. 28; 9, с. 79; 2, 455; 17, с. 106; 1, с. 118].

І.Е. Коліушко, О.А. Малкіна, В.С. Фуртатов та інші науковці зазначають, що послуги, які надаються органами

держави та місцевого самоврядування, становлять сферу публічних послуг. За ознаками суб'єкта, що надає публічні послуги, зазначає О.А. Малкіна, розрізняють державні, що надаються органами виконавчої влади та державними підприємствами, установами та організаціями, та муніципальні, які надаються органами місцевого самоврядування та комунальними підприємствами, установами, організаціями, послуги. До державних належать також послуги, які надаються органами місцевого самоврядування та недержавними установами, організаціями, підприємствами в порядку виконання делегованих державою повноважень, а до муніципальних послуг – послуги, які надаються за рахунок місцевих бюджетів та під відповідальність органів місцевого самоврядування [3; 18, с. 58].

Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 90-р від 15.02.2006 р., визначає муніципальні послуги як: послуги, що надаються органами місцевого самоврядування, а також органами виконавчої влади та підприємствами, установами, організаціями в порядку виконання делегованих органами місцевого самоврядування повноважень за рахунок коштів місцевого бюджету [30]. Тобто вирішальним критерієм віднесення публічних послуг до державних чи муніципальних у цьому разі є джерело коштів, за рахунок яких вони надаються, наголошує О.В. Гуненкова [8].

Науковці по-різному підходять до змісту поняття «муніципальна послуга»: 1) як до публічної послуги, зокрема адміністративного, управлінського, соціального, житлово-комунального спрямування, що надається під відповідальність і в межах компетенції органу місцевого самоврядування як власне ним, його організаціями, так і із залученням бізнесових та некомерційних структур, діяльність яких з надання послуг зазначеного типу перебуває у сфері координації та контролю органу місцевого самоврядування [31, с. 262]; 2) як до різновиду публічних послуг, які надаються місцевим самоврядуванням з метою реалізації соціальних прав відповідних територіальних громад [10, с. 5]; 3) як послуги, які надаються в місці проживання людини або поблизу від нього, і забезпечення яких покладається на органи місцевого самоврядування [11, с. 220]; 4) як послуги, що надаються органами місцевого самоврядування та комунальними підприємствами, установами [1, с. 119]; 5) як послуги, що надаються безпосередньо сільськими, селищними та міськими радами (або їх виконавчими органами) під їх повну відповідальність, або надаються державними, комунальними, приватними чи громадськими організаціями, установами, підприємствами та підприємцями за умови повного або часткового фінансування, правового регулювання та контролю такими органами місцевого самоврядування [8]. Наведені наукові концепції формують загальне уявлення про зміст поняття «муніципальна послуга».

О.В. Гуненкова зазначає, що залежно від сфери обслуговування населення муніципальні послуги можуть бути: житлово-комунальними, побутовими, транспортними, торговельними, соціальними, видовищно-розважальними, послугами у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури та спорту тощо. Крім того, дуже важливим різновидом муніципальних та державних послуг є адміністративні послуги. Цей науковець формулює авторське визначення такого поняття, як «муніципальні адміністративні послуги»: це діяльність сільських, селищних та міських рад (або їх виконавчих органів) з реалізації владних повноважень із метою задоволення потреб фізичних або юридичних осіб у отриманні адміністративного акта (документа або дії), спрямованого на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків таких осіб, відповідно

до Закону, за їх заявою [8]. Ми повністю підтримуємо наукову концепцію О.В. Гуененкової щодо змісту поняття муніципальні адміністративні послуги, та з урахуванням проведеного аналізу їх надання у сфері приватизації землі дійшли таких висновків.

Висновки. Таким чином, можна визначити такі ознаки муніципальних адміністративних послуг у сфері приватизації землі: 1) надаються органами місцевого самоврядування та їх виконавчими органами або суб'єктами, уповноваженими ними на ці функції; 2) реалізуються у сфері владних повноважень цих суб'єктів; 3) здійснюються відповідно до закону; 4) виникають з ініціативи фізичних або юридичних осіб, що звертаються за послугою; 5) метою надання є задоволення потреб фізичних або юридичних осіб у сфері приватизації землі; 6) надання послуг фінансується з місцевого бюджету; 7) результатом надання послуги є отримання фізичними або юридичними особами адміністративного акта, спрямованого на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків таких осіб у сфері приватизації землі. З урахуванням зазначеного пропонуємо визначити муніципальні адміністративні послуги у сфері приватизації землі як передбачену законодавством України діяльність з реалізації владних повноважень органами місцевого самоврядування та їх виконавчими органами або суб'єктами, уповноваженими ними на ці функції, з метою задоволення заявлених потреб фізичних або юридичних осіб у сфері приватизації землі в отриманні адміністративного акта, спрямованого на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків таких осіб у цій сфері, що забезпечується із місцевого бюджету.

Основними муніципальними адміністративними послугами, що надаються органами місцевого самоврядування у сфері приватизації землі, є: приватизація громадянином (громадянами) земельної ділянки, яка перебуває у його (їх) користуванні; видача довідки про наявність та розмір земельної частки (паю); видача довідки про наявність у Державному земельному кадастрі відомостей про одержання у власність земельної ділянки у межах норм безоплатної приватизації за певним видом її цільового призначення (використання); надання дозволу на розробку документації із землеустрою для безоплатної приватизації; затвердження документації із землеустрою для безоплатної приватизації. Суб'єктами надання зазначених послуг є: ЦНАПи; міські, сільські, селищні ради; виконавчі органи зазначених рад (відділи містобудування, архітектури та просторового розвитку управління інфраструктури та капітального будівництва, служби містобудівного кадастру, земельних ресурсів та відносин управління інфраструктури та капітального будівництва).

Для упорядкування процесу надання муніципальних адміністративних послуг, у тому числі у сфері приватизації землі, вважаємо за потрібне доповнити статтю 1 Закону України «Про адміністративні послуги» поняттям «муніципальні адміністративні послуги»; розробити та включити до Закону статтю 14-1 «Особливості надання муніципальних адміністративних послуг». У цій статті, на наш погляд, необхідно закріпити загальні засади надання муніципальних адміністративних послуг, визначити особливості їх надання в окремих сферах, закріпити переліки таких послуг та коло уповноважених суб'єктів. Це, на наш погляд, дасть змогу запровадити стандарти надання муніципальних адміністративних послуг у сфері приватизації землі, уникнути їх штучного подрібнення з метою отримання додаткових коштів до місцевих бюджетів, та визначить коло уповноважених для їх надання суб'єктів. Також є нагальною потреба узагальнення результатів надання таких послуг органами місцевого самоврядування, судової практики з їх оскарження та підготовки відповідних методичних матеріалів.

Список використаної літератури:

1. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт.-упоряд. В.П. Тимошук. Київ : Факт, 2003.
2. Адміністративне право. Академічний курс : підручник : у 2 т. / ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова) та ін. Київ : Юрид. думка, 2005. Т. 2. Особлива частина. 625 с.
3. Адміністративні послуги : посібник. Видання 2-ге, доповнене і доопрацьоване / Бригілевич І.І., Ванько С.І., Загайний В.А., Коліушко І.Б., Курінний О.В., Стоян В.О., Тимошук В.П., Шиманке Д. / За заг. ред. Тимошука В.П. Київ : СПД Москаленко О.М., 2011. 432 с.
4. Аналітична довідка про роботу Фонду державного майна України та хід приватизації державного майна у I кварталі 2019 року. URL: http://www.spfu.gov.ua/userfiles/pdf/ikvartal-2019_13845.pdf.
5. Афанасьєв К.К. Адміністративні послуги : навчальний посібник. Луганськ : РВВЛДУВС, 2010. С. 28.
6. Безкоштовна приватизація землі в Україні у 2019 році: ціни та терміни. URL: <https://100realty.ua/uk/articles/bezkostovna-privatizacia-zemli-v-ukraini-u-2019-roci-cini-ta-termini>.
7. Гук Б.М. Адміністративні послуги органів публічної влади України: поняття, зміст. *Право і суспільство*. 2011. № 3. С. 117–121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2011_3_25.
8. Гуененкова О.В. Муніципальні адміністративні послуги як особливий вид діяльності органів місцевого самоврядування. *Демократичне врядування*. 2016. Вип. 16–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2016_16-17_17.
9. Демський Е.Ф. Адміністративні послуги та їх юридична природа. *Юридична наука*. 2011. № 1. С. 79–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2011_1_13.
10. Дробуш І.В. Якість муніципальних послуг як критерій ефективності реалізації соціальних прав місцевим самоврядуванням. *Право і суспільство* : наук. журн. Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ ; Всеукр. фонд юрид. науки акад. права В.В. Сташиса; Київ. нац. ун-т внутр. справ. Дніпропетровськ : 2013. № 6-2. С. 5.
11. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. кол. : Ю.В. Ковбасюк та ін. Т. 5 : Територіальне управління / наук.-ред. кол.: О.Ю. Амосов (співголова), О.С. Ігнатенко, А.О. Кузнецов. Харків. Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. С. 220.
12. Житомирська міська рада. Адміністративні послуги. URL: [http://zt-rada.gov.ua/?3398\[0\]=379](http://zt-rada.gov.ua/?3398[0]=379).
13. Звіт про роботу Фонду Державного майна України (ФДМУ) та хід приватизації державного майна у 2018 році. URL: http://www.spfu.gov.ua/userfiles/pdf/zvit-2018-final_13714.pdf.
14. Земельная реформа. URL: <https://voxukraine.org/ru/moratoria-na-zemli-ru/>
15. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України* від 25.01.2002. 2002 р. № 3, стаття 27.
16. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 р. № 90-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/29277890>.
17. Котюк І. Адміністративні послуги як категорія адміністративного права. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2010. Вип. 84. С. 104–107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2010_84_33.
18. Малікіна О.А., Фуртатов В.С. Адміністративні послуги: сутність, ознаки, класифікація та місце в системі державного управління. *Наукові праці. Серія «Державне управління»*. 2014. Т. 235, Вип. 223. С. 56–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2014_235_223_12.

19. Миколаївська міська рада. URL: <https://mkrada.gov.ua/content/informaciyni-ta-tehnolichni-kartki.html>.

20. Определение услуги. URL: http://msk.treko.ru/show_dict_1276.

21. Перелік адміністративних послуг, які надаються через управління адміністративних послуг : рішення виконавчого комітету Славутицької міської ради від 21.03.2018 № 225. URL: <http://e-slavutich.gov.ua/citizens/AdministrativeServices/CenterAdministrativeServices/SitePages/ListAdministrativeServicesTSNAP.aspx>.

22. Перелік адміністративних послуг, які надаються через ЦНАП м. Павлограда. URL: <https://pavlogradmrada.dp.gov.ua/perelik-administrativnikh-poslug-yaki-nadayutsya-cherez-snap-m-pavlograda>.

23. Приватизація громадянином (громадянами) земельної ділянки, яка перебуває у його (їх) користуванні. URL: <https://snap.dniprorada.gov.ua/%d0%bf%d0%be%d1%81%d0%bb%d1%83%d0%8f%d0%bd/>.

24. Приватизація земельної ділянки. URL: <http://kievzem.com.ua/uk/news/22.html>.

25. Приймаченко Д.В. Адміністративні послуги, що надають митні органи: стан і перспективи. *Вісник Академії митної служби України. Серія «Право»*. 2010. № 2. С. 7–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2010_2%285%29_1.

26. Про адміністративні послуги : Закон України від 6 вересня 2012 року № 5203-VI. *Офіційний вісник України* від 15.10.2012. 2012 р. № 76, с. 44. стаття 3067. код акта 63650/2012.

27. Про внесення змін до наказу Фонду державного майна України від 27.12.2018No 1637 «Про затвердження переліків об'єктів малої приватизації, що підлягають приватизації в 2019 році» (із змінами) : Наказ Фонду Державного майна України № 644 від 02.07.2019. URL: http://www.spfu.gov.ua/userfiles/files/nakaz_n0644_vid_020719.pdf.

28. Про затвердження переліку об'єктів великої приватизації державної власності : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 січня 2019 р. № 36-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-pereliku-obyektiv-velikoyi-privatizaciyi-derzhavnoyi-vlasnosti>.

29. Про затвердження Примірною положення про центр надання адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2013 р. № 118. *Урядовий кур'єр* від 06.03.2013 № 44.

30. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 90-р від 15.02.2006 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-%D1%80>.

31. Сухінін Д.В. Муніципальні послуги в системі публічних послуг. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. пр. Вип. 3 (21) / редкол.: С.М. Серьогін (голов. ред.). Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2005. С. 262.

32. Туркова О.К. Теоретичні підходи щодо поняття адміністративної послуги. *Теорія і практика правознавства*. 2016. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2016_1_21.

33. Центр надання адміністративних послуг м. Харкова. URL: https://dozvil.kh.ua/service/vidacha_dovidki_pro_nayavnist_ta_rozmir_zemelnoi_chastki_payu_dovidki.html.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Потіп Микола Миколайович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпровського гуманітарного університету

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Potip Mykola Mykolaiovych – Candidate of Law Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Civil Law Disciplines of Dnipro Humanitarian University

uk_dgu@ua.fm